

जिल्हा परिषदेकडील आस्थापना व आस्थापनेत्तर
अखर्चित निधी शासन खाती भरणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: अखनि-२०१६/ प्र. क्र. २३ / वित्त-२

बांधकाम भवन, मईबान पथ, फोर्ट,

मुंबई- ४०० ००१

तारीख: १३ मे, २०१६

वाचा -

- १) शासन निर्णय क्रमांक: वित्त विभाग, संकीर्ण १०.०२/प्र.क्र.१२८/अर्थोपाय दि. ०६ जुन, २००८
- २) शासन निर्णय क्रमांक: अआर-२०१३/ प्र.क्र. ०३ / वित्त-२ दि. ०४ फेब्रुवारी, २०१४

प्रस्तावना -

शासनाच्या विविध विभागाकडील स्थानिक स्तरावरील योजना महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ मधील कलम (१००) व (१२३) नुसार जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरीत व अभिकरण तत्वावर राबविण्यात येतात. सदर योजनांसाठी सर्व जिल्हा परिषदांना व पंचायत समित्यांना संबधीत प्रशासकीय विभागाकडून आस्थापना व आस्थापनेत्तर निधी थेट रोखीने (BEAMS) देण्यात येतो.

प्रत्येक आर्थिक वर्षात शासनाकडून मंजूर झालेले योजनांसाठीचे प्राप्त अनुदान पूर्णपणे खर्ची पडले नसेल तर ते अनुदान त्यापुढील आर्थिक वर्षात खर्ची टाकण्यास वित्त विभागाच्या दिनांक.६ जून २००८ (संदर्भ क्र.१) च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता आहे. तथापि ते अनुदान जर पुढील वर्षीही खर्ची पडले नाही, तर तो निधी विनाविलंब शासन खाती भरणे बंधनकारक आहे. तसेच आस्थापना निधी आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर तात्काळ शासन खाती भरणे आवश्यक आहे. असे असतानाही शासनाचा असा अखर्चित निधी जिल्हा परिषदांकडे तसेच पंचायत समित्यांकडे प्रलंबित राहतो. याबाबत महालेखापालांनी लेखापरिक्षण अहवालात आक्षेप नोंदविला असून पंचायत राज समितीनेसुद्धा त्यांच्या वार्षिक प्रशासन अहवालात या बाबीवर गांभिर्याने दखल घेतली आहे. शासनाने ग्रामपंचायतींना दिलेला निधी विहित वेळेत खर्च न करता अखर्चित रहात असल्यामुळे त्यातून अपहार/ गैरव्यवहार होत असल्याचे पंचायत राज समितीने निदर्शनास आणले आहे. वित्त विभागाने देखील अखर्चित निधी शासन खाती तात्काळ भरण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत. हा अखर्चित निधी शासन खाती न भरणे ही बाब गंभीर स्वरूपाची असून वित्तिय शिस्तीला धरून नाही. या संदर्भात अखर्चित निधी तात्काळ शासन खाती भरण्याबाबत वेळोवेळी सूचित करण्यात आले आहे. तथापि, जिल्हा परिषदांकडील अखर्चित निधी विहित वेळेत शासन खाती भरण्यात येत नसल्याचे दिसून येते.या संदर्भात सर्व बाबींचा विचार करून पुढील प्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

शासन परिपत्रक

पंचायत राज समितीने साक्षीच्या वेळी निधी खर्च न करणा-या व अखर्चित रक्कमा शासन खाती भरणा न करणा-या अधिकारी / कर्मचारी यांच्यावर कार्यवाही करण्याचे निदेश दिले आहेत. शासनाकडून एखादी योजना राबविताना कोटयावधी रुपयांचा निधी तरतूदी करून मिळविला जातो. असा निधी वेळेत खर्च केला जात नाही व तो शासनखाती जमा देखील केला जात नाही. त्यामुळे वित्तीय बाबीत मोठया प्रमाणावर अनियमितता होत असून संबंधित अधिका-यांकडून रकमा वेळीच खर्च करण्याबाबत कमालीचा हलगर्जीपणा करण्यात येतो. कोटयावधी रुपये अखर्चित ठेवल्यामुळे शासनाला असा निधी आवश्यक असणा-या अत्यंत महत्वाच्या योजनांवर खर्च करता येत नाही. जनतेला देय असलेल्या सुविधा / योजना विहीत वेळेत राबविणे शक्य होत नाही.

जिल्हा परिषदांकडील व पंचायत समित्यांकडील अखर्चित निधी शासन खाती भरण्याबाबत पुढील प्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

- १) शासनाच्या संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून / नियंत्रण अधिकां-याकडून जिल्हा परिषदांना प्राप्त झालेला आस्थापना निधी (उदा. वेतनाचा निधी, निरंतर पाणीपुरवठा, समाज कल्याण इ. विभागाकडील निधी) आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर तात्काळ शासन खाती भरण्यात यावा.
- २) शासनाच्या संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून / नियंत्रण अधिकां-याकडून जिल्हा परिषदांना प्राप्त झालेला योजनांसाठीचा निधी ज्या आर्थिक वर्षात निधी प्राप्त झाला असेल त्या आर्थिक वर्षात खर्ची पडला नसेल तर तो पुढील आर्थिक वर्षात खर्ची टाकण्यास वित्त विभागाच्या दिनांक ६ जून, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता आहे. तथापि, सदर निधी / प्रदाने लगतच्या वर्षीही खर्च झाला नाही तर असा अखर्चित निधी ज्या संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून तो प्राप्त झालेला आहे. त्या विभागाच्या जमा शिर्षाखाली तात्काळ भरण्यात यावा.
- ३) जिल्हा परिषद खाते प्रमुखांनी / मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी यांनी विकास कामांचा निधी पंचायत समितीला वर्ग करताना पंचायत समिती स्तरावर पडून राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी. पंचायत समिती स्तरावरील दौ-यादरम्यान निधीची आवश्यकता व खर्चाबाबतचा आढावा घ्यावा.
- ४) पंचायत समितीच्या गट विकास अधिका-याने निधी विहित वेळेत खर्च होईल याची दक्षता घ्यावी. त्यासाठी कामाचे योग्य नियोजन करून निधी खर्च होईल यावर लक्ष ठेवावे. निधी खर्च होत नसतानाही पंचायत समिती सदरी ठेवला जाणार नाही, याची दक्षता घ्यावी. असे निदर्शनास आल्यास वित्तीय अनियमितता समजण्यात येईल.
- ५) जिल्हा परिषदेकडील व पंचायत समितीकडील अखर्चित निधीबाबत त्रैमासिक आढावा घेऊन

अखर्चित निधी शासन खाती भरण्याची कार्यवाही दर वर्षी नियमितपणे करण्यात यावी व केलेल्या कार्यवाहीची माहिती ग्राम विकास विभागास पाठविण्यात यावी.

- ६) अखर्चित निधीबाबतच्या माहितीची नोंद, **मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी** यांनी **SIMNIC** प्रणालीवर करावी.
- ७) जिल्हा परिषदांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी व मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी यांनी अखर्चित निधीचा त्रैमासिक आढावा घ्यावा व अखर्चित निधी शासन खाती भरण्याची कार्यवाही करावी. तसेच याची नोंद SIMNIC प्रणालीवर वेळोवेळी घ्यावी.
- ८) ज्या जिल्हा परिषदांकडून याप्रकरणी नियमितपणे कार्यवाही केली जाणार नाही, त्यासाठी त्या जिल्हा परिषदांच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी व मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी यांना संयुक्तरित्या जबाबदार धरण्यात येईल, याची नोंद घ्यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१६०५१३१३१५३२३९२० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(वैभव राजेघाटगे)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) महालेखापाल, लेखा कार्यालय मुंबई/नागपूर
- २) विभागीय आयुक्त (सर्व)
- ३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) यांनी गट विकास अधिका-यांच्या निदर्शनास आणावे.
- ४) मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- ५) सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग
- ६) संचालक, स्थानिक निधी लेखा, महाराष्ट्र राज्य, कोकण भवन, मुंबई
- ७) सह संचालक, स्थानिक निधी लेखा, (सर्व विभाग)
- ८) निवडनस्ती कार्यासन (वित्त-२)